

Homomigration bortom storstad och komma ut

Wimark, Thomas *Beyond Bright City Lights: The Migration Patterns of Gay Men and Lesbians* (diss.). Stockholms universitet: Kulturgeografiska institutionen 2014 (153 sidor)

STORSTADEN HAR OFTA setts som en särskilt attraktiv plats för homosexuella. Forskare har bidragit till den bilden, men forskare har också utmanat den. I sin doktorsavhandling i kulturgeografi vill Thomas Wimark problematisera föreställningen om att bögar och lesbiska flyttar till storstäder i sökandet efter en plats att leva ut en homosexuell identitet. Det vill han göra genom att belysa följande frågor:

1. Bor bögar och lesbiska i större utsträckning än heterosexuella i storstäder?
2. I tankar om storstäders homoattraktivitet finns en föreställning om att det råder större tolerans där. Är koncentration av bögar och lesbiska förknippad med särskilt hög grad av tolerans?
3. Bögars och lesbiskas migration kanske inte bara kan förklaras som sökande efter urban tolerans och identitetsbyggande utan även i ljuset av andra omständigheter. Hur motiverar bögar och lesbiska sina migrationsmönster?
4. Föreställningen om storstaden som en plats att leva ut en homosexuell identitet härrör från en bestämd kontext: USA under 1970-talet och början av 1980-talet. Vilka är betydelseerna av andra historiska och geografiska kontexter?

Dessa frågor belyser Wimark med hjälp av fyra artiklar i forsknings-tidskrifter, två av dem publicerade och två insända. En av artiklarna är

skrivna tillsammans med kulturgeografen John Östh.

De båda första frågorna undersöks i en samtida svensk kontext. För att söka få kännedom om huruvida bögar och lesbiska i större utsträckning än heterosexuella bor i storstäder används uppgifter om bostadsort hämtade från kontaktsajten Qruiser, samt registeruppgifter från SCB. Det visar sig att bögar och lesbiska i högre grad än heterosexuella är koncentrerade till de tre storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö. Bland homosexuella är bögar och ogifta i särskilt hög grad bosatta i storstäderna.

Frågan om huruvida det råder högre tolerans där det bor många lesbiska och bögar belyses genom antalet registrerade hatbrott och röstandet på Sverigedemokraterna i relation till den regionala befolkningen. Inget samband visar sig.

Wimark skriver att migrationsstudier antingen har uteslutit bögar och lesbiska eller studerat dem *som* bögar och lesbiska. För att överbrygga denna åtskillnad och för att mer förutsättningslöst kunna studera bögars och lesbiskas migrationsomständigheter tillämpar han ett livsförloppsperspektiv. I det inkluderar han förutom ålder även födelsekohort. På så vis blir det möjligt både att studera hur olika historiska eror (symboliserade av exempelvis Stonewall, aids och internet) påverkat födelsekohorter av bögar och lesbiska, och att belysa inverkan av de normativa idéer om livsvägar som är närvarande i olika historiska perioder. Bögars och lesbiskas kohorter kan därmed relateras till heterosexuellas.

Livsförloppsperspektivet används i två kvalitativa intervjustudier, den ena i Malmö och den andra i Izmir i Turkiet. Nitton respektive femton bögar och lesbiska i tjugo- till sjuttioårsåldern intervjuades. Wimark fick kontakt med dem via internetsajter, i Izmir även via lokala organisationer och träffpunkter.

I Malmö utgjorde de äldres livshistorier typiska narrativ om homoflykt från landsbygd till storstad, medan de yngsta sökte storstadens atmosfär och möjligheter i vidare mening. De yngres livsförlopp liknade mer än de äldres dem i befolkningen i stort, till exempel med avseende på familjebildning.

Izmirstudien visar på teman som vanligen är frånvarande i västliga

förståelser av homomigration. Inte minst betonas uppväxtfamiljens betydelse som emotionellt, socialt och ekonomiskt stöd, trots närvaron av homofobi. Men också förväntan om att ge stöd understryks: människor som inte gifter sig kan tvingas stanna kvar och ta hand om föräldrarna.

Wimark är väl medveten om tillkortakommanden i material och metoder. Det gäller till exempel problem med att kategorisera, skevheter i de statistiska materialen och trubbigheter i mått, inte minst beträffande tolerans. Han uppmärksammar bristen på lesbiska och personer med kort utbildning bland de intervjuade, och för mig framstår särskilt bristen på lesbiska som anmärkningsvärd, inte minst mot bakgrund av att Wimark genomgående talar om bögar och lesbiska. Det blir svårt att få en aning om varför (i Sverige) lesbiska mer sällan än bögar tycks bo i storstäder. Men även bristen på personer med kort utbildning är värd att kommentera. Betyder storstaden som identitetsfrämjande plats lika mycket för dem som för de mer högutbildade personer som återfinns bland Wimarks informanter? Det finns forskning som har visat att bland homosexuella i arbetarklassen väger klassidentitet särskilt tungt i relation till homoidentitet, inte minst på grund av det jämförelsevis stora ekonomiska beroendet av uppväxtfamiljen. Wimark visar för övrigt själv i Izmirstudien att utbildning betytt större självständighet, och social klass förefaller därmed vara av vikt för undersökningens resultat.

Avhandlingen innehåller gott om referenser till annan forskning. Ändå finns det relevant nordisk forskning som jag saknar, inte minst med tanke på Wimarks betoning av kontext. I ett par artiklar i antologin *Kors och tvärs: Intersektionalitet och makt i storstadens arbetsliv* granskas med hjälp av ett stort enkätmaterial huruvida den samtida svenska storstaden skiljer sig från övriga landet vad avser förekomst av homoidentitet, heteronormativitet, med mera. I Norge har Hans W. Kristiansen studerat både manligt homoliv i olika slags orter och även homosexuella mäns livsförlopp under 1900-talet. Wimark kunde ha tagit hjälp av denna och annan forskning för att resonera kring det faktum att lesbiska mer sällan än bögar tycks bo i storstäder. Heteronormativitet har varit ett framträdande och fruktbart begrepp i svensk homoforskning, men Wimark använder det mer problematiska begreppet tolerans.

Wimark kunde gärna ha diskuterat lite mer om vad homomigration till storstad kan tänkas handla om. Han talar om att söka sig till storstaden i syfte att söka leva ut en sexuell identitet. Men det är kanske först i storstaden som man skaffar sig en sexuell identitet. Man kan till exempel hamna i en storstad för att man utan någon föreställning om sig själv som homo valt ett yrke som för en bort från en starkt könsuppdelad lokal arbetsmarknad och från heteroförväntningar i uppväxtfamiljen.

Ibland talar Wimark om att söka sig till storstaden för att komma ut. Men det kan vara uttryck för en önskan om att på en och samma gång både komma ut och slippa komma ut. Att till exempel komma ut bland likasinnade och slippa komma ut för föräldrar och arbetskamrater – det är lättare att hålla isär olika livssfärer i storstaden.

Ett angeläget syfte med avhandlingen har varit att bidra till att försvaga förbindelsen mellan homosexualitet och urbanitet och därigenom utmana den rurala-urbana binärismen. Detta har uppnåtts inte minst genom livsförloppsperspektivet som tonat ned det särskilda med bögars och lesbiskas migration. Att, som Wimark gör, inom ramen för det perspektivet uppmärksamma betydelsen av historiska och geografiska sammanhang har i det stora hela varit ett fruktbart projekt.

ARNE NILSSON
DOCENT, GÖTEBORGS UNIVERSITET